

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

А.С. Беніцький

кандидат юридичних наук, доцент
(Луганський державний університет
внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка)

УДК 343.365 : 343.237(091)(477)"11/19"

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНУ ТА СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ ЗА ЛИТОВСЬКИМ СТАТУТОМ 1529 р.

У статті проаналізовано норми Литовського Статуту 1529 р., які передбачають положення щодо відповідальності за приховування злочину, придбання або збут краденого, а також за вчинення злочину у співучасті. Визначено значення Литовських Статутів 1529 та 1569 рр. на розвиток кримінального законодавства Речі Посполитої та Московської держави.

Ключові слова: приховування злочину, потурання, використання майна, здобутого злочинним шляхом, співучасть у злочині, Литовський Статут 1529 р.

Постановка проблеми. У період XIV – XV століття більша частина земель Галицько-Волинського та Київського князівств увійшли до складу Великого князівства Литовського. У XVI столітті на території Великого князівства Литовського правові норми були об'єднані у зводах законів – Статутах 1529, 1566 і 1588 рр. Литовські Статути стали основними фундаментальними правовими документами, що діяли на території українських земель у складі Великого князівства Литовського.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Литовські Статути 1529, 1566 і 1588 рр. розглядались в роботах С.О. Бершадського, Г.В. Демченко, О.Ф. Кістяковського, Ф.І. Леонтовича, С.Г. Ковальової, Д.І. Любченко, Н.А. Максименко, І.О. Малиновського, П.П. Музиченко, М.С. Таганцева, К.І. Яблонскиса та ін. Однак історико-правового компаративного аналізу норм Литовського Статуту 1529 р., які передбачають відповідальність за приховування злочину, придбання або збут краденого, а також за вчинення злочину у співучасті не проводилося.

Метою статті є визначення основних ознак причетності до злочину, співучасті у злочині, які містились у Литовському Статуту 1529 р., а також встановлення впливу Литовському Статуту 1529 р. на розвиток кримінального законодавства Речі Посполитої та Московської держави.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі дуже пошире-

ною є думка про те, що в Литовських Статутах широко використані положення Руської Правди. Так, на думку І.Д. Беляєва, "в південно-західній Русі Литовській; ... старовина була єдиною опорою для охорони національності, на ній тільки трималася моральна самостійність і незалежність народності, ... нововведення там загрожувало чужоземним впливом. Усе це надало законодавчим пам'яткам південно-західної Русі свого характеру, який відрізняв їх суворою і якоюсь невеликою покірністю Руській Правді й узагалі старим юридичним звичаям" [2, с. 117].

Перший Литовський Статут було прийнято в 1529 році. В історіографії він іменується ще як Старий Статут. На його складення вплинули Руська Правда, Статутні грамоти, Судебник Казимира 1468 р. й інші правові документи литовсько-руського періоду.

Як справедливо зазначав Н.А. Максименко, старі пам'ятки литовсько-руського законодавства лягли в основу першої редакції Литовського Статуту (1529 р.). На думку вченого, в цьому не могло бути ніякого сумніву навіть приповерхньому ознайомленні з цими пам'ятками [6, с. 68].

Литовський Статут 1529 року включав положення про відповідальність за групові злочини, за переховування злочинця, предметів, добутих злочинним шляхом, а також за придбання й збут викраденого, які містилися в різних розділах: "Про земські насильства, про побиття і про вбивства шляхтичів" (розділ II), "Про головщини людей путних, селянські і паробочькі" (розділ XI), "Про злодійство" (розділ XIII) та ін.

Про груповий злочин ішлося в статті 8 "Якби декілька осіб було притягнуто до суду за вбивство одного шляхтича" розділу VII Литовського Статуту, де передбачалося: "... якби декілька осіб було притягнуто до суду за вбивство одного шляхтича, то тільки вбивцю має бути засуджено за таке вбивство..." [12, с. 255]. Зі змісту цього положення видно, що Литовський Статут 1529 р. установлює відповідальність лише для безпосереднього виконавця вбивства. Про інших учасників вбивства Статут нічого не вказує.

Між тим, як свідчить судова практика того часу, учасники вбивства несли однакову відповідальність, незалежно від ступеня їх участі у скоєному. Так, за вчинення групового розбійного нападу й убивства кількох мешканців Литовського князівства в лютому 1541 року було засуджено кілька шляхтичів. Судом було встановлено винність одних у заподіянні смерті потерпілим, а других у заволодінні належним їм майном. Суд засудив винних до сплати "шляхетської головщини за голови вбитих" [10, с. 283], і до винагороди за вкрадене у потерпілих майно: "А маєтбыти заплата тая... по частям, ровносвихвиноватых, которьи при том Богдане и при сынуеговинни в том зостануть" [10, с. 286]. У судовому рішенні було вказано, що у випадку нестачі майна засуджені особи видаються родичам убитих "горлом": "А тая вся отправа на тыхвиноватых а на статках, и на землях, и на горлах их, вод луг статуту, мает бити через того-ж дворянина Господарского, на то от Господара, ЕгоМилости, даного, пана Богдана..." [10, с. 287]. Як впливає з цього рішення, всі співучасники убивства зазнали рівну кримінальну відповідальність.

Литовський Статут установлював відповідальність за організацію

вчинення злочину. В статті 19 "Якби хто наслав на чие село своїх людей або напав на нього особисто, побив, поранив і пограбував" розділу VII Литовського Статуту передбачалося: "... якби хто на чий маєток, село або на його людей скоїв напад сам або кого наслав і завдав цим насильством шкоди або поранив кого і кого-небудь пограбував, той мусить..." [12, с. 258]. Особи, які брали участь у нападі на "маєток, село або на його людей", відповідно до цієї правової норми також несли відповідальність: "І хоча б той, хто вчинив напад, не поранив і не побив нікого, але взяв щонебудь, він також мусить сплатити потерпілому..." [12, с. 258]. Цікаво зазначити, що Литовський Статут 1529 р. і в цій правовій нормі установлює покарання не для всіх виконавців нападу, а лише для тих, хто завдав фізичної або матеріальної шкоди людині.

Литовський Статут 1529 року співвиконавців злочину позначає як "злочинців", "квалтівників". Інших співучасників злочину в Статуті називають "помочники" та ін.

Литовський Статут установлював відповідальність за створення умов вчинення злочину. В статті 23 "Про сварку у вечірній час" розділу VII Литовського Статуту передбачалося: "... якби під час якої-небудь сварки увечері хто-небудь загасив свічку і кого-небудь із тих, хто був присутній при тій сварці, було поранено, і притяг би до суду того, хто загасив свічку..." [12, с. 259]. У цій же нормі далі вказано: "... Відповідач, що заплатив за рани або головщину, може шукати винуватого" [12, с. 259]. Таким чином, Статут передбачав можливість покарання пособників у скоєнні злочинні незалежно від того, було встановлено виконавця злочину чи ні. Схожі норми містились у Вислицькому статуті (інша назва Вислицько-Петроковські статuti 1346–1347 рр.), прийнятий Казимиром III, та інших литовсько-польських правових пам'яток.

Відповідальність за приховування злочинця було встановлено в різних правових нормах. Так, статтю 9 "Якби від кого втік челядинець, а той, будучи сповіщений про це, вільно його пропустив" розділу XI Литовського Статуту передбачалося відповідальність за переховування злочинця: "якби від кого челядинець утік..., а той, будучи сповіщений про втечу чужої челяді, показав їм дорогу або хліба дав, або їх у себе переховував..." [12, с. 283]. Статтю 6 "Якби хто переховував у своєму домі спійманого на місці злочину злодія або знав про нього, або викупив від шибениці" розділу XIII Литовського Статуту також передбачалося відповідальність за переховування злочинця: "... якби хто свідомо переховував спійманого на місці злочину злодія або дозволив йому жити у своєму маєтку, або явного злодія викупив..., тоді такий..., мусить усім відшкодувати всю шкоду, яку спричинив злодій, що переховується в його маєтку" [12, с. 291–292].

У деяких правових документах Речі Посполитої спеціально вказувалося на відповідальність за переховування злочинця. Статут королівський і радних панів польських і литовських від 1541 року про продаж і купівлю різних припасів у Вільно, з призначенням десяти осіб для спостереження за правильною торгівлею, проголошував: "... абыжадин, хто ж кольвек, якомеский, так замковий, князьський и панский, ... абы не смелподсрокги-

мкраньем себе в дому ховати або держати таковых. Кто без службymesка-ет и злочинства, злодейства, розбоичинят; а естлибыгде в чиём дому тако-выизлыи люди, без служби будучи, переховывалися, тогдагосподаридомо-вые мають о них вряду дати знати, а хто бытаковых людей, которых злочинства ся деють, при себе без службыховал а о них врядуведати не дал, таковоймаетьтым сам каранбыти, якокоторийзлодей а разбойник" [1, с. 112–114]. Таким чином, наведений документ свідчить про те, що приховувач ніс рівну з приховуваною особою кримінальну відповідальність. Приховувач карався як "злодей а разбойник", за укривання тих, хто "злочинства, злодейства, розбоичинят". Для притягнення до відповідальності приховувача не було важливо, чи обіцяне заздалегідь надання приміщення злочинцеві, чи ні. Для судді головним було встановити, що винний знав, що укриває злодія або розбійника.

Відповідальність за використання майна, здобутого злочинним шляхом, передбачалася в статті 30 "Якби хто переховував у себе вдома злочинців, розбійників, злодіїв і вигнаних із країни" розділу VII Литовського Статуту 1529 року: "... якби наші піддані переховували у своїх домах або маєтках підозрілих людей, злочинців, розбійників, злодіїв і вигнаних із країни або давали їм якісь поради, або допомагали, завдаючи цим шкоди суспільству, або користувались речами, добре знаючи, що вони крадені... то винуватого має бути покарано так само, як і перелічених вище злочинців; тому що задля справедливості і тих, що скоюють злочини, і тих, що потурають їм, має бути покарано однаково" [12, с. 261].

Схожі норми були в Руській Правді, а також у Судебнику Казимира IV 1468 р. Відповідальність за переховування в цих правових пам'ятках було передбачено таку ж, як і винному в основному злочині. Разом із тим у Вислицькому статуті Казимира III відповідальність виконавця злочину і приховувача була диференційована.

Цікаво зазначити, що в цій правовій нормі Литовський Статут 1529 р. уводить в обіг термін "потурання". Під цим терміном Статут розуміє два види діянь. Перший – це сприяння злочинцеві тим, що укривають його від органів правосуддя, шляхом надання житла, їжі, а другий – це користування майном, здобутим злочинним шляхом.

У деяких правових нормах Литовського Статуту 1529 року також уводиться в обіг термінологія, яка позначає осіб, причетних до вчинення злочину. Так, в статті 17 і 18 розділу XIII Литовського Статуту вживається термін "барішник", під яким слід розуміти особу, яка здійснює збут викраденого.

В статті 17 зазначається: "Якби той, у кого знайдено речовий доказ, чи то шляхтич, чи не шляхтич, назвав колишнього власника, від якого отримав цю крадену річ, або назвав боржників, які знали б про це..." [12, с. 294].

За переховування злочинця, а також придбання майна, здобутого злочинним шляхом, передбачалася відповідальність статтею 15 "Якби чийсь люди, спіймані на розбої або крадіжці, показали на кого-небудь, що він з ними ділився" розділу XIII Литовського Статуту: "А якби були б спіймані чийсь люди, розбійники або злодії, і приведені до суду, а на суді показали

би на намісника свого, що він із ними грабував або їх переховував і ділився награбованим..." [12, с. 294]. Відповідно до артикулу 27 "Якщо в домівці вкрадене знайдуть, а жінка користувалася тими вкраденими речами" розділу XIII Литовського Статуту передбачалася відповідальність за використання злочинних доходів членами сім'ї злочинця: "Якщо в домі вкрадене знайдуть, діти і жінка при тому були і ті речі крадені використовували, тоді вони повинні будуть відшкодувати збитки, а самі віддані не у вічну неволю, а поки не відпрацюють; і має їм це в залік піти, як і тим, які заставлені були; а смертю караний має бути той злодій, який крав" [12, с. 297].

Інститут відповідальності членів сім'ї за злочин, вчинений її главою, має давнє коріння. Він був закріплений статтею 121 Руської Правди Широкої редакції (за Троїцьким I списком). Це положення з невеликим змінами запозичене із статей 1 і 5 Судебника Казимира IV 1468 р.

Разом із тим між артикулом 27 Статуту 1529 р. і ст.ст. 1 та 5 Судебника 1468 р. є певні відмінності в тій частині, де йдеться про знання членами сім'ї про джерело походження вкраденого главою сім'ї майна. Так, у ст. 1 Судебника 1468 р. закріплено положення про те, що члени сім'ї несуть відповідальність, якщо знали про походження майна, яке викрав глава сім'ї: "... а жінка була [про крадіжку] відала з дітьми, вже дорослими, то жінкою і дітьми заплатити..." [5, с. 49]. За артикулом 27 Статуту знання членів сім'ї про походження використовуваного майна не потрібне.

Проте в інших нормах Старого Статуту знання особи про предикатний злочин є обов'язковою умовою відповідальності. Так, наприклад, артикулом 10 "Якби у кого за будь-який злочин маєток відібрано, а перед тим було дано оправу дружині його" розділу V Литовського Статуту передбачалося: "Якби у якої людини земської за злочин ... маєток його родовий або узятє ним під заставу було відібрано ..., а з цього маєтку дружина його за першим записом мала б свою оправу веновну, вірно записану раніше, ніж цього чоловіка земського було обвинувачено за судом, то та її оправа має залишитися в силі, крім крадіжки, коли дружина була б співучасницею у злочині чоловіка і разом із ним користувалася речами, наперед знаючи, що вони крадені" [12, с. 238].

У 1566 році приймається другий Статут Великого князівства Литовського. Попередня редакція Старого Статуту послужила основою для Статуту 1566 року. На території Речі цій Статут отримав назву Волинський. Після підписання представниками Великого князівства Литовського та Королівства Польського (Корони Польської) в 1569 році Люблінської унії була утворено Річ Посполиту. Вона складалася з об'єднаних земель Королівства Польського та Великого князівства Литовського. Південна частина Великого князівства Литовського, яка включала землі Київського, Волинського, Подільського та Брацлавського воєводств, заселених українцями, були приєднані до Малопольської провінції Королівства Польського. У 1634 р. до складу Малопольської провінції Королівства Польського (Корони Польської) ввійшло новоутворене Чернігівське воєводство.

Волинський Статут був основним джерелом права на цих землях. В окремих містах при розгляді кримінальних справ судді використовували

магдебурзьке право. Крім того джерелами права на території Речі Посполитої було також звичаєве право. Так, наприклад, у рішенні суду сільської громади Волинського воєводства про злодійство, катування та смертну кару від 9 грудня 1622 року було сказано: "Вследствиич его, выше поименованные их милости, такжелица, присланные от громады, вместе с Низкелицкою громадою, сообразуясь с обычным правом и с писанням статутом, спрашивали вора..." [4, с. 71].

Після другого розподілу Речі Посполитої в 1793 році до складу Російської імперії ввійшла частина правобережної України (Поділля та Волинь), де діяв Литовський Статут 1566 року.

Російський уряд, приєднавши після поділу Речі Посполитої українські землі, надав населенню право користуватися місцевими законами. Так, згідно із пунктом 12 наказу Катерини II від 28 травня 1772 року, генерал-майорам М.В. Каховському та М.Н. Кречетнікову, на території земель, які увійшли до складу Російської імперії після першого розділу Речі Посполитої, наказувалося здійснювати правосуддя за законами та звичаями, які діяли на цих землях до їх приєднання до Росії: "Суд и расправа внутрення-тех Провинций, в личных делах, имеют производиться по их законам и обыкновениям, и их языком..." [7, с. 509]. Указ Сенату від 11 вересня 1797 року передбачав, що судові встановлення в губерніях Волинській і Подільській повинні бути залишені "на тех самих правилах, какими суды по прежним их правилам и привилегиям, в статуте и конституціях изображенным, руководствовались" [3, с. 3].

Фактично на правобережній частині українських земель, які були у складі Російської імперії, Волинський Статут діяв до введення в дію від 1 січня 1835 року Зводу Законів Російської імперії, а офіційно – після проголошенням монаршого Указу 25 червня 1840 року "О распространении-силы и действияРоссийскихгражданскихзаконов, на все Западные, возвращенные от Польши, области".

Магдебурзьке право офіційно припинило дію після прийняття 5 лютого 1831 року Положення Комітету Міністрів Російської імперії "О замененииМагдебургскаго Права в Малороссі и Литовским Статутом и общими Россійскими узаконеніями". У цьому документі зазначалося, що з 1796 року на території України (Малоросії – у тексті документа) судочинство було відновлено "по прежним того края правилам и обрядам. Права сіи суть: 1) Литовській Статут, коимсудятсядворяне и разночинцы, и 2) Магдебургское право, по коемурешалисьтяжбымеждукупцами и мещанами и вообщедела о тяжебныхубытках" [8, с. 119]. Крім того, у документі наводилася виписка з судового рішення Полтавського Генерального Суду в справі між міщанином і купцем. У ній ішлося про те, що указом від 13 листопада 1824 року було скасовано рішення Генерального Суду на тій підставі, що його було прийнято з урахування положень Литовського Статуту, а не магдебурзького права [8, с. 119].

Полтавський Генеральний Суд направив до Сенату подання про видання й надіслання до судів Полтавської губернії книг, у яких би російською мовою було викладено магдебурзьке право, а доки воно не видане, просив

російський уряд дати дозвіл розглядати в судах справи за Литовським Статутом [8, с. 119]. Зверталась увага на те, що від 13 листопада 1824 року в українських судах було призупинено судочинство справ міщан і купців.

У 1827 році вивчення питання про видання збірника магдебурзького права було доручено дійсному таємному раднику М.М. Сперанському. Він запропонував при вирішенні судових справ в українських містах використовувати тільки Литовський Статут і російське законодавство, оскільки вважав, що не було необхідності видавати збірник магдебурзького права. М.М. Сперанський зазначав, що "закон подименем Магдебургского Права, в Малороссійских городах введенный, с давних уже лет оставлен в бездействии, бывшаем в решении дел отчасти Литовским Статутом, отчасти общими Российскими законами: то согласно представлению Полтавского Генерального Суда и Малороссійскаго Военнаго Губернатора, в решении спорных дел между городскими обывателями, поступать на том же основании, как до указа Правительствующаго Сената 13 Ноября 1824 года было поступаемо" [8, с. 122].

Висновки. Перші Литовські Статути мали велике значення для розвитку кримінального права щодо причетності до злочину та співучасті у злочині на території Речі Посполитої. Багато положень, які містилися у цих правових пам'ятках, знайшло відображення у Литовському Статуті 1588 р., а також у документах сусідніх держав. Так, наприклад, при складанні Соборного Уложения використовувалися положення з Литовських Статутів. Як справедливо зазначив О.Ф. Кістяковський, Литовський Статут "був найбагатшим джерелом, з якого укладачі Соборного Уложения 1649 р., запозичували матеріал" [9, с. 30]. Соборне Уложение мало багато схожих положень, які стосувалися причетності до злочину та співучасті. Так, наприклад, для визначення окремих видів причетності до злочину та форм об'єднання співучасників у Соборному Уложенні 1649 р. вживалися такі терміни, як "потурання", "стан", "помічник", "наїзд", "скоп", "змова" та ін. Така ж термінологія для визначення об'єднань співучасників була характерна і для Литовських Статутів.

Слід зазначити, що особливістю Литовського Статуту 1529 року є те, що він вводить в обіг терміни, які характеризують види причетних осіб та співучасників, установлює відповідальність не тільки для осіб, які безпосередньо брали участь у скоєнні злочину або переховували злочину, але й також для осіб, що використовували злочинно здобуте. Статут містить спеціальні норми, які передбачають відповідальність за приховування злочинно здобутого майна, а також придбання та збут викраденого. Литовський Статут 1529 року встановлює однакову відповідальність для співучасників злочину та причетних до цього злочину.

Бібліографічні посилання

1. Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографической комиссией. В 15-ти томах. Том 1 (1361–1598 гг.) / [под ред. Н. Костомарова]. – СПб., 1863. – 319 с.
2. Беляев И. Д. О наследстве без завещания по древним русским законам, до Уложения царя Алексея Михайловича / И. Д. Беляев. – М. : Университетская типогра-

фія, 1858. – 142 с.

3. Бершадский С. А. Литовский статут и польские конституции. Историко-юридическое исследование / С. А. Бершадский. – СПб. : Типография М. М. Стасюлевича, 1893. – 114 с.

4. Иванишев Н. Д. Одревних сельских общинах Юго-Западной России / Н. Д. Иванишев – К. : Издательство Киевской археографической комиссии, 1863. – 72 с.

5. Ковальова С. Г. Судебник великого князя Казимира Ягайловича 1468 року / С. Г. Ковальова. – Миколаїв : Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2009. – 112 с.

6. Максименко Н. Источники уголовных законов Литовского Статута / Н. Максименко. – К. : Типография Правительствующего Сената, 1894. – 185 с.

7. Полное собрание законов Российской Империи. Собрание 1-е. 1 марта 1649 – 1825 гг. : В 45 т. Том XIX. 1770–1774. – СПб. : Тип. II Отд-ния Собств. Е. И. В. Канцелярии, 1830. – № 13808. – С. 507–511.

8. Полное собрание законов Российской Империи. Собрание 2-е. 12 декабря 1825 – 28 февраля 1881 гг. : В 55 т. Том VI. 1831. – Отд. 1-е. – СПб. : Тип. II Отд-ния Собств. Е. И. В. Канцелярии, 1832. – № 4319. – С. 119–122.

9. Права, по которым судится малороссийский народ, высочайшим всепресветлейшей, державнейшей Великой государыни Императрицы Елисаветы Петровны, Самодержицы Всероссийской, Ее императорского священнейшего Величества повелением : Из трех книг, а именно : Статуса Литовского, Зерцала Саксонского и приложенных при том двух прав, также из книги Порядка, по переводе из польского и латинского языков на российский диалект в едину книгу сведенные, в граде Глухове, лета от Рождества Христова / [под ред. и с приложением исследования о сем Своде и о законах, действовавших в Малороссии А. Ф. Кистяковского]. – Киев : Университетская типография И. И. Завадского, 1879. – 844 с.

10. Русско-еврейский архив : Документы и материалы для истории евреев в России. В 3-х томах. Т. I. Документы и регестры к истории литовских евреев (1388–1550) / [сост. С. А. Бершадский]. – СПб. : Издание Общества распространения просвещения между евреями в России, 1882. – 640 с.

11. Статути Великого князівства Литовського. У 3-х томах. Статут Великого князівства Литовського 1588 року : У 2 кн. – Кн. 2 / [за ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова]. – Т. III. – Одеса : Юридична література, 2004. – 568 с.

12. Статути Великого князівства Литовського. У 3-х томах. Статут Великого князівства Литовського 1529 року / [за ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова]. – Т. I. – Одеса : Юридична література, 2002. – 464 с.

Беницкий А. С. Ответственность за причастность к преступлению и соучастие в преступлении в соответствии с Литовским Статутом 1529 г. В статье проанализированы нормы Литовского Статута 1529 г., предусматривающие положения об ответственности за укрывательство преступления, приобретение или сбыт похищенного, а также за соучастие в совершении преступления. Определено значение Литовских Статутов 1529 и 1569 гг. на развитие уголовного законодательства Речи Посполитой и Московского государства

Ключевые слова: укрывательство преступления, попустительство, использование имущества, добытого преступным путем, соучастие в преступлении, Литовский Статут 1529 г.

Benitskyy A. S. Criminal responsibility for involvement in a crime and complicity in a crime by the Lithuanian Statute of 1529. During the XIV-XV centuries most of the land of Galicia-Volyn and Kiev principalities became part of the Grand Duchy of Lithuania. In the XVI century on the territory of the Grand Duchy of Lithuania legal provisions have been incorporated in the Laws-Statutes of 1529, 1566 and 1588 were the main Lithuanian Statute fundamental legal instruments in force in the Ukrainian lands in the Grand Duchy of Lithuania.

First Lithuanian Statute had great significance for the development of criminal law in

relation to involvement in crime and complicity in the crime on the territory of the Commonwealth. Many provisions contained in this legal document are reflected in the Lithuanian Statute of 1588, as well as documents neighboring countries. For example, in the preparation of the Catholic Code used provisions of the Lithuanian Statute. As rightly O.F. Kistyakovskyy pointed, Lithuanian Statute "was the richest source from which the drafters of the Catholic Code of 1649, borrowed material". Catholic Code had many similar provisions related to involvement in crime and complicity. For example, to determine the specific type of involvement in crime and forms of association accomplices in the Catholic Code 1649 were used terms such as "indulgence", "state", "assistant", "hit", "Skopje", "conspiracy" and others. The same terminology to define associations accomplices was characteristic of the Lithuanian Statute.

It should be noted that the feature of the Lithuanian Statute of 1529 is that it introduces into circulation the terms that describe the types of people involved and partners, establishes the responsibility not only for those directly involved in the crime or concealment of the crime, but also for those that used maliciously taken. The Charter contains specific provisions that provide for liability for concealing criminal possession of property and the purchase and sale of stolen. Lithuanian Statute of 1529 establishes penalties for the same offense, and accomplices involved in the crime.

Keywords: *concealment of a crime, connivance, using the property obtained by crime, complicity in crime, Statute of Lithuania of 1529.*

Надійшла до редакції 03.06.2013

О.І. Богатирьова
кандидат юридичних наук
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.8

ТЕОРЕТИЧНЕ І ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ

Теоретично обґрунтовано доцільність практичного впровадження служби пробації в Україні. Виокремлено відмінності між кримінально-виконавчою інспекцією та службою пробації як її майбутнім правонаступником.

Ключові слова: *пробація, альтернативні покарання, нагляд, контроль, кримінально-виконавча інспекція, служба пробації.*

Постановка проблеми. Визнаючи, що сучасний стан пенітенціарної системи в Україні характеризується невизначеністю, пошуком нових шляхів, форм та методів роботи із засудженими необхідно відмовитися від старих методів виконання покарань та сформувати дієву систему, яка вбиратиме в себе весь позитивний досвід зарубіжних держав та буде здатна ефективно працювати на вітчизняному просторі. І основою для формування такої системи, а також реалізації її основних завдань, повинні стати не працівники державних органів влади та пенітенціарної системи зокрема, а в першу чергу громадянське суспільство.

Виклад основного матеріалу. Однією з таких нових форм роботи з засудженими ми вважаємо може слугувати пробація, запровадження якої в